

Prinsessen og skrubtudsen

Måle Fortælleteater

Undervisningsmaterialet er udarbejdet i samarbejde med
H. C. Andersen festivals og Børnekulturhuset Sokkelundlille.

For 3-7-årige. Til efterbearbejdelse.

v/ Anette Wilhjelm Jahn, Copyright

www.maalefortaelleteater.dk

Materialet må kun bruges i forbindelse med køb af forestillingen *Prinsessen og skrubtudsen*.
Tak til børn og voksne fra Karlsvognen for tilladelse til at bringe fotos fra forestillingen og
workshoppen. Fotos: Fagfotografen.

Introduktion:

Først kan du læse en fortolkning af eventyret: Hvordan kan du som voksen forstå folkeeventyret? Og hvilke værdier formidler eventyret til børnene?

Har du endnu ikke set forestillingen, så spring fortolkningen over og gå direkte til billedkunst-idéerne. Har du lyst til med børnene at lave forskellige skrubbudser, prinsessens diadem eller eventyrslag? Og hvilke materialer skal du så forberede? Til sidst får du to forskellige sanglege, som jeg har lavet til forestillingen, og lidt om de pædagogiske tanker bag.

Du kan læse mere i bogen "Eventyrværksted. Lær at fortælle kreativt for børn" af Anette Jahn fra 2018: <https://www.maalefortaelleteater.dk/bogen-eventyrvaerksted>

1. Voksen-fortolkning af eventyret: Venskab

Folkeeventyr i Danmark

Eventyret Prinsessen og skrubtudsen findes overalt i hele verden i forskellige versioner. De går under navnet Jernhenrik eller Frøkongen. Når et eventyr er blevet fortalt og fortalt igennem århundreder, og når det har rejst fra egn til egn, så kan man være sikker på, at det gemmer på visdom, som er værd at lytte til. Ellers var det for længst blevet glemt. For tidligere blev folkeeventyrene jo kun fortalt mundtligt. Intet var skrevet ned. De tomme eventyr blev glemt.

I Danmark er eventyret også blevet fortalt, men her var det en fattig pige, som tabte sin fine frues sølvske ned i brønden. Og så synger tudsen ved brønden og får hende til at love sig troskab og ægteskab for til gengæld at hente sølvskeen op. Pigen ender med at "skulle give ham sin vilje" i sengen. Den version er ikke just børnevenlig.

Prinsessen og skrubtudsen – Om medfølelse

Måle Fortælleteaters version er skrevet over et af Grimms eventyr. Men i Grimms version kaster prinsessen tudsen op ad væggen, og i samme øjeblik forvandler den sig til en prins. Det er altså hendes vrede og hendes frigørelse fra faren, som gør tudsen til en prins, og som gør det muligt for hende at indgå i et ægteskab.

I Måle Fortælleteaters version får prinsessen medfølelse med tudsen, efter hun i vrede har kastet ham op ad væggen, og han nu ligger der på gulvet og ryster over hele kroppen. Hun fortryder og får skyldfølelse. Og så forsøger hun at gøre det godt igen ved at løfte ham op på sin yndlingssilkepude og nusse ham forsigtigt på ryggen natten lang. Prinsessen bliver således forvandlet fra at være hårdhjertet til at være blødhjertet. Og derfor kan hun nu indgå i et kærlighedsforhold, et venskab, et ægteskab.

Venskab

Eventyret handler således om venskab. Det viser hvordan et venskab udvikler sig. Hvordan et venskab føles. Tudsen er en god ven, der gerne vil hjælpe. Og prinsessen har aldrig haft en ven og

ved ikke hvordan man bærer sig ad med at få og fastholde en ven. Dybest set længes hun efter en ven, men hun ved det ikke selv.

Et overset barn

Hun er et barn, som er overladt til sig selv på det store, fine slot. Hendes far tror, han kan glæde hende og slukke hendes følelse af ensomhed ved at give hende en masse gaver. Det reagerer hun sundt på ved at afvise alle gaverne og lade være med at pakke dem ud.

Hun elsker kun ét eneste stykke legetøj, nemlig sin krystalbold.

Man kan godt tolke det sådan, at krystalbolden symboliserer hendes længsel efter nærhed, kærlighed, venskab og leg med andre. Hendes kærlighed til krystalbolden bliver i løbet af eventyret forvandlet til noget større, nemlig kærlighed til skrubbudsen.

Børnene følger med i, at Tue bliver puttet rigtig godt og rart.

Alle dem, man holder af, bliver smukke.

Eventyret rummer den store visdom, at alle dem, man holder af, de bliver smukke. Det er et godt budskab for børn at høre. Og de skal endelig ikke have det pædagogisk forklaret, for det virker ikke. Lad eventyret vise det og formidle budskabet. Det er det, som gode folkeeventyr kan.

Skrubtudsens er ækel, grim og fæl. Fuld af væskende vorter. Og den bor nede ved den dybe, farlige mose, tæt ved de uhyggelige, skyggefulde træer. Dernede hvor prinsessens far ikke vil have, hun kommer.

Når prinsessen går udenfor sin trygge verden, så er det også, at der kan ske en forvandling med hende. Så bliver hun udfordret. Det bliver farligt for hende. For enten knuser udfordringen hende, eller den får hendes personlighed til at vokse. Heldigvis går det sådan i eventyret, at prinsessens møde med mosen og tudsens får noget bedre og mere levedygtigt frem i hende.

Hun får nemlig medfølelse for tudsens. Får øje på ham. Kan pludselig se, at der også gemmer sig en smuk prins indeni ham, som er værd at være venner med. Hun giver tudsens ægte nærhed og opmærksomhed. Og så bliver han forvandlet. Han bliver til den smukkeste prins, som er rigtig sjov at lege med.

Eventyrets visdom kan formuleres sådan: ***Kærlighed har altid ret, og kærlighed gør smuk.***

På børneniveau betyder det, at man kan blive venner med én ude på legepladsen, som man først synes er underlig og sær. Hvis man bruger tid sammen og får øje på hinanden, så kan man måske forvandle en lidt underlig kammerat, så han eller hun bliver ens gode ven.

Det føles godt at være en god ven

Og det føles rart, når man selv er en god ven. Det er måske eventyrets vigtigste budskab.

Det er denne forvandlingsproces, som eventyret handler om. Vi følger prinsessens forvandling fra at være en ensom og selvoptaget pige til at blive en pige, som kan få øje på en anden og føle med en anden. Hun får lyst til at gøre godt for tudsen, og hun belønnes ved at mærke, at han får det godt. Og så får hun sig en morsom legekammerat.

Stol på eventyrets kraft: Forbliv i billedsproget!

Nu har du læst nogle af tankerne bag eventyret og forestillingen. Men den slags behøver børn slet ikke at have forklaret. De forstår alle disse pointer på et følelsesmæssigt og sjæleligt plan. Så begynd endelig ikke at forklare eventyret psykologisk til børnene. For så risikerer du at slå eventyrets magi ihjel. Stol på eventyrets kraft. Det virker i sig selv.

Bliv i det konkrete billedsprog ved enten at lege eventyret med en af sanglegene eller ved at skabe jeres egne skrubtudser, diademer eller eventyrslag.

Børnene dramatiserer tjenerne: "Hvad ønsker Prinsessen?".

2. Billedkunst:

Lav jeres egne skrubbudser, diademer eller eventyrslag

Her er forslag til hvordan du kan få børnene til at fortælle historien med hænderne. Afhængig af børnenes alder må du tilpasse opgaverne og forberede mere eller mindre for dem. Disse ideer er udviklet i samarbejde med Børnekulturhuset Sokkelundlille.

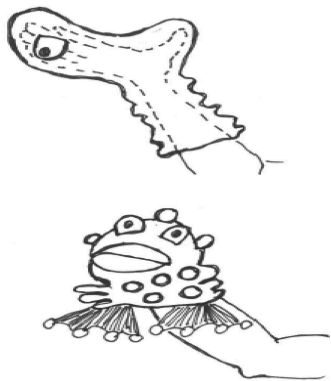
Sokke-tudse

Materialer: Børnesokker, Limpistoler, store perler til øjne, dutter, perler eller pailletter til vorter, pap eller filt til fødder, knapper til dutter på fødderne.

Bed alle børn medbringe nogle børnesokker. Alle har sokker liggende derhjemme, som mangler "en makker". Sokkerne kan have alle farver og mønstre, og de kan fint være lidt slidte og hullede. Måske ønsker børnene at bruge deres egen aflagte sok, eller måske er det netop sjovt at finde sig en ny.

Det bliver til en hånddukke, som kan spille teater, når sokken kommer på hånden. Og her skal munden "suges" ind i hånden. Det giver en god effekt, hvis I limer et stykke stof i en kontrastfarve ind i munden. Så bliver tudsens mund mere udtryksfuld.

Måske siger tudserne noget sjovt fra forestillingen? Eller måske finder I sammen på nogle sjove tudse-vrøvle-remser? I hvert fald skal hver tudse have sit eget navn.

Sokketudse på hånden af kulturformidler Conni Humeniuk, som også har tegnet den med fødder og vorter.

Æggebakke-tudse

Materialer: Æggebakker til 6 æg, maling, genbrugsting som vorter, perler eller knapper som øjne.
Evt. ståltråd i skinnende farver til kronen.

Først klippes de to pyramider inden i æggebakken af, og de limes ovenpå æggebakken som et par øjne. Så males æggebakken grøn og tørres. Den kan evt. få en lysere grøn eller anden farve indvendigt i munden. Brug føntørrer hvis I har travlt.

Så limes øjne på, fx store perler eller knapper. Lim evt. en ekstra perle på som pupil. Og så skal den tudse have vorter sat på! Måske er vorterne ulækre. Og måske er de smukke og glimter – for tudsen er jo en forvandlet prins. Det kan også være, tudsen skal have en krone på hovedet?

Tudse på pind

Materialer: Pap, limpistol, knapper, æggebakker, træpind, grøn tubestrik til ben og maling.

På maven har tudsen mange papstykker, som er klistret oven på hinanden, og som bliver mindre og mindre, så det giver en tyk mave. Øjnene er klippet ud af en æggebakke, og der er sat store knapper på. Lige som der er sat knapper på fødderne. Munden er skabt ved at lime et stykke pap på, som runder udad som en lille tunnel. På fødderne har den knapper. Og benene er lavet af tubestrik eller en kraftig strimmel stof.

Kulturformidler Helle Pørksen har lavet en tudse på pind til en workshop efter Måle Fortælleteaters forestilling.

Prinsessens diadem

Materialer: Hårbøjle til hvert barn, både kraftig og spinkel ståltråd i glade farver, evt. tynd skumplade til at skabe et højere diadem af, limpistol, perler og stof til sløret, gerne let og gennemsigtigt.

Prinsessen fik jo et glimtende diadem af prinsen i bryllupsgave. Og det havde et arabisk inspireret slør sat på.

Præcis det skal børnene jo ikke genskabe, men du kan se, at formen på diademmet buer opad i en lille spids. Den form kan du måske lave af skumplade eller af kraftig ståltråd i klare farver. Og så er der sat en stor perle på toppen samt et guldbånd hen langs bunden af diademmet. Og så er det ellers om at sætte en masse små perlemorsperler eller facetslebne perler på tynd ståltråd, som rulles mange gange omkring den kraftige ståltrådsform.

Slørets form klipper I, så det er lidt længere bagtil, men det gør ikke så meget, når man drejer omkring.

Husets fælles eventyrslag til sanglegen

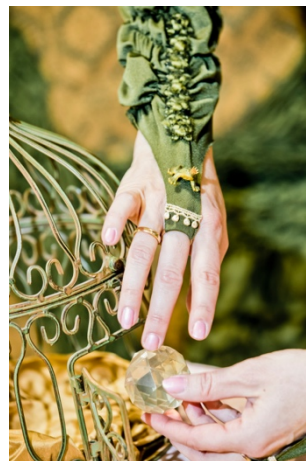
Materialer: Stof, tråd, symaskine, møbelsnor til løbegangen, pap, liggeunderlag, maling.

Enten kan hvert barn lave sit eget eventyrslag. Eller også kan I lave tre fælles eventyrslag til den ene af sanglegene. Det vil helt sikkert øge spændingen til sanglegen. Hvis I laver slag til sanglegen, kan I lave en lyserød prinsesse, en grøn tudse og en blå konge.

Vælg ensfarvet eller meleret stof, som har en lys nuance. På den måde efterlader du pladsen til barnets egen kreativitet. Den voksne syer nogle slag: 90 x 150 cm + sømme. Og barnet vælger sig et stykke møbelsnor til løbegangen. Lav stor knude på hver ende, så den ikke løber ud af løbegangen.

Børnene laver nu en slags "kartoffeltryk-plader". På en firkant af liggeunderlag tegner barnet en form. Den voksne klipper formen ud. Det er sjovt, hvis der er klippet huller i trykket. Barnet limer så sin form på et stykke pap. Nu har barnet en trykplade. Så maler barnet på formen, og her kan alle malerester bruges. Og så skal der trykkes på slaget. Det er en god ide at lægge plastik på gulvet, som slaget så kan bredes helt ud på. På næste side har kulturformidler Conni Humeniuk tegnet processen.

Nogle børn laver flere former, mens andre børn bare gentager sit tryk mange gange. Det er også effektivt, når malingen er ved at slippe op, men ellers skal der påføres ny maling flere gange. Og i flere farver måske

Sådan gør du:

Tegne på papir

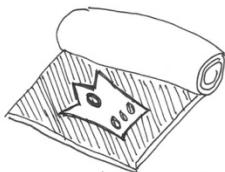
Klippe ud

MAL

Figuren

Klippe i liggeunderlag

Lime på pap

Vend og tryk

Skrubtudserne i eventyrene får naturligvis krone på hovedet...

Om sangleg 1: *Prinsessen forstår et kvæk*

Sanglege er en god måde at dramatisere eventyret på. Det er en måde at fortælle historien på, hvor alle er fortællere og gennemgår fortællingens følelsesgang. Sanglege styrker desuden fællesskabet i gruppen.

”Prinsessen forstår et kvæk” er en sangleg på 12 vers, som genfortæller historien i sin helhed. Sanglegen kan bruges til at dramatisere hele fortællingens handling sammen med børnene, hvor de øver sig i at lade nogle komme til og spille rollen inde i cirkelns midte. Samtidig er alle med i historien ude i cirklen. Det er derfor vigtigt, at der blandt de voksne vælges en fordanser, som laver fagter, som børnene kan efterligne. Tydelige fagter er med til at samle gruppen og gøre eventyret kropsligt. Og for at hjælpe fordanseren, så er der en anden kollega, som går med sangteksten i hånden og hjælper fordanseren med at huske teksten.

Mon ikke I kan finde tre børneslag i klæd-ud kassen, som I kan bruge til prinsessen, tudsen og kongen? Eller I laver måske jeres egne slag, som beskrevet ovenfor? Her ses de tre eventyrs slag, som bruges i Måle Fortælleteaters workshop tilknyttet forestillingen.

Prinsessen forstår et kvæk

Sangleg skrevet til Måle Fortælleteaters forestilling *Prinsessen og skrubtudsen*.

www.maalefortaelleteater.dk

Mel: Tre små soldater... Tekst: Anette Wilhjelm Jahn og Karen Rommerdahl 2016

Der vælges først tre skuespillere: En prinsesse, en skrubtudse og en konge. Måske får de hvert sit eventyrslag på. De kommer først ind i cirklen, når der bliver sunget om dem. De andre børn står i en cirkel sammen med en voksen fordanser. Start med at tage hinanden i hænderne og gå rundt i cirklen og syng "Tra-la-la" på melodien. Dermed skabes cirklen.

Den voksne fordanser står ude i cirklen og laver sangens bevægelser. Børnene ude i cirklen følger den voksne. Og mellem versene fortæller den voksne fordanser de tre børneskuespillere, hvad de nu skal. Når børnene har lært sangen, kan den voksne også stoppe op og spørge: "Hvad skete der så i historien?". Børnene vil opleve denne sangleg som en slags teater.

1. Prinsessen på slottet, hun leged' med krystalbold /:

Kvak kvak kvak kvak

(Prinsessen kommer ind i cirklen med sin bold)

2. Bolden den hopped' men sank nu ned i brønden /:

(Prinsessen græder)

3. Tudsens han kvækked': Skal vi to være venner? /:

(Tudsens hopper ind til prinsessen)

4. Tudsens han dykked, kom op igen med bolden /:

(Tudsens svømmer)

5. Prinsessen løb hjemad og glemte alt om tudsens /:

(Prinsessen snupper bolden og løber ud af cirklen. Børnene i cirklen tager hinanden i hånden og løber rundt i cirklen)

6. Oppe på slottet, der holdt man fornem middag /:

(Kongen kommer ind sammen med prinsessen og spiser. Børnene i cirklen spiser fornemt til middag)

7. (3 bank i gulvet + 1 slag som lyttepause +) – Hvad var det dog, de hørte? /:

(Tudsen banker i gulvet. Børnene i cirklen ligger på maven og banker og lytter)

8. Kongen blev vred: Man skal holde, hvad man lover! /:

9. Prinsessen tog tudsen og kastede den mod væggen /:

(Børnene i cirklen tager hinanden i hænderne og danner en væg rundt om prinsessen. Hun skubber tudsen hen mod væggen. Forsigtigt, det er bare noget vi leger.)

10. Prinsessen tog tudsen og nussed den på ryggen /:

(Prinsessen og tudsen lægger sig, hun putter og nusser tudsen)

11. Sådan blev tudsen forvandlet til en kronprins /:

(Prinsessen og prinsen springer op og danser rundt med hinanden i hænderne. Børnene i cirklen har hinanden i hænderne 2 og 2 og danser rundt)

12. Oppe på slottet, der blev der fest og glæde. /:

(Nu danser også kongen med prinsessen og prinsen, cirklen danser i rundkreds igen)

Om sangleg 2: *Prinsessen nussed' tudsen*

Den anden sangleg tjener mere til, at børnene indlever sig i hvad venskab er. Her genfortælles hele eventyrets handling ikke. Derimod får børnene lov til at gennemgå prinsessens forvandling. Alle fem vers handler om prinsessen, så den voksne fordanser ude i cirklen laver hele tiden prinsessens bevægelser i verset.

Indlevelse i prinsessens vej til venskab

Børnene lægger krop og stemme til prinsessens udvikling i historien. Fra at hun er en ensom pige, som er optaget af sin krystalbold og længes efter nærhed og leg med andre, bliver hun til en pige, som snyder en tudse. Og endelig får hun til sidst medfølelse med tudsen og nusser den, til den bliver en smuk prins. På den måde finder hun ud af, hvordan hun selv kan være en god ven, og derfor får hun sig en ven. Og børnene mærker sammen med prinsessen, hvor rart det er at være en god ven ved andre.

Gentagelsens fordybelse

Sangen er kort og kræver ingen rekvisitter eller kostumer for at gå i gang. Den kan synges til samling, men den kan også synges, når et barn går i gang midt i garderoben, eller når I venter ved et busstoppested. Da den gentager omkvædet og er enkel, virker den fordybende. Så børnene vil sikkert kunne lide at gentage denne sangleg.

Prinsessen nussed´ tudsen

Sangleg skrevet til Måle Fortælleteaters forestilling

Prinsesse og skrubtudsen www.maalefortaelleteater.dk

Mel: Lille Lise, lille Lise fik en hue rød. Tekst: Karen Rommerdahl 2016

Børnene står og synger i en rundkreds. En voksen er fordanser, og børnene efterligner den voksnes bevægelser. Bevægelserne følger sangen. Bevægelserne ved omkvædet er ens hver gang: "Holdt så meget af den": Begge hænder tages op til hjertet. "Sov med den om natten": Hænder mod hinanden som pude under det ene øre.

1. En prinsesse leged´ med krystalbold dagen lang.
En prinsesse leged´ med krystalblod dagen lang.
Holdt så meget af den
Sov med den om natten
En prinsesse leged´ med krystalbold dagen lang.
2. En prinsesse snød en tudse - elskede sin bold.
3. Men så fik hun ondt af tudsen – den var jo en ven.
4. Og prinsessen nussed´ tudsen til den blev en prins.
5. Sådan blev en tudse fæl prinsessens bedste ven.

